

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จสำหรับสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน

Causal Structural Relationship Model of the Success, School of Basic Education

สุริยัน พรหมจำปา¹

อนุศักดิ์ เกตุสิริ²

พงษ์ธร สิงห์พันธ์³

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 500 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น อยู่ระหว่าง 0.79 – 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและการวิเคราะห์อภิศัทย

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประหยัดที่สุด ประกอบด้วยปัจจัยด้านลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลทางตรงต่อความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลทางอ้อมต่อความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยส่งผ่านทักษะการบริหารสถานศึกษาและกลยุทธ์ผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านทักษะการบริหารสถาน

ศึกษาที่ส่งผลทางตรงต่อความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลทางตรงต่อกลยุทธ์ผู้นำของผู้บริหารและปัจจัยด้านพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลทางตรงต่อทักษะการบริหารสถานศึกษา

2. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประหยัดที่สุด มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า χ^2 เท่ากับ 415.37 ค่า χ^2/df เท่ากับ 1.99 ค่า df เท่ากับ 209 ค่า p-value เท่ากับ .07 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.05 ค่า GFI เท่ากับ 0.93 ค่า AGFI เท่ากับ 0.90 ค่า NFI เท่ากับ 0.95 ค่า NNFI เท่ากับ 0.96 ค่า CFI เท่ากับ 0.97

1 นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ประธานกรรมการที่ปรึกษา

3 อาจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต กรรมการที่ปรึกษา

และค่า CN เท่ากับ 278.95 ซึ่งปัจจัยทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ ร้อยละ 79

คำสำคัญ : รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ประธานกรรมการที่ปรึกษา

³ อาจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต กรรมการที่ปรึกษา

ABSTRACT

The research aimed to develop the causal structural relationship model of the success school of basic education and to examine the congruence of the causal structural relationship model of the success school of basic education with the empirical collected data. The samples used in the research were a total of 500 school administrators in elementary school, the department of basic education in the Northeast. Instruments used in the research were questionnaire with five levels rating scale. The IOC was between 0.80 to 1.00 and confidence was between 0.79 to 0.89. The statistical methods used to analyze the data were confirmatory factor analysis and Path analysis.

The research findings were as follows:

1. A causal structural relationship model of the success school of basic education, Parsimony Model, included the trait of leadership factor that

contribute directly to the success of basic education, behavior of principal factor that contribute indirectly to the success of basic education, the transmission of the management skill and strategic leadership, management skill factor contributed directly to the success of basic education, behavior of principal factor that contributed directly to strategic leadership and behavior of principal factors that contribute directly to the management skill.

2. Form a causal structural relationship model of the success school of basic education, Parsimony model was consistent with empirical data. ($\chi^2 = 415.37$, $\chi^2 / df = 1.99$, $df = 209$, $p\text{-value} = .07$, $RMSEA = .05$, $GFI = 0.93$, $AGFI = 0.90$, $NFI = 0.95$, $NNFI = 0.96$, $CFI = 0.97$ and $CN = 278.95$) in which all factors could explain the variation in the success of basic education is 79 percent.

Keywords : The causal structural relationship model, School of basic education

บทนำ

ความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นสิ่งที่ท้าทายการปฏิบัติงานของผู้บริหาร เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีสิ่งที่ต้องรับผิดชอบในระยะยาวเมื่อสิ้นสุด การดำเนินการ ซึ่งความสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลายอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ของสถานศึกษา และการตัดสินใจของผู้ปกครอง นอกจากนี้ นักวิชาการศึกษาต่างก็ตั้งคำถามว่าเราจะมองความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาจากองค์ประกอบอะไร ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาทั้งหลายต่างก็สนองตอบต่อการท้าทายนี้ด้วยการแสดงให้เห็นว่าข้อมูลด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาของตนมีประสิทธิผล อันเนื่องมาจากการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพของตนเอง ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ยังมีปัญหาในหลาย ๆ ด้านทั้งเรื่องการขาดแคลนครู

การขาดแคลนงบประมาณ การขาดแคลนสื่อและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการจัดการศึกษา และจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบที่สาม ประจำปีงบประมาณ 2554 พบว่าในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสถานศึกษาที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน จำนวน 2,295 แห่ง คิดเป็น 28.74% (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2555 : 22) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 2) ที่พบว่า คุณภาพการศึกษาของประชากรไทยโดยเฉลี่ยต่ำลง และมีมาตรฐานค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับอีกหลายประเทศในระดับเดียวกัน การศึกษาขาดเอกภาพด้านนโยบาย สถานศึกษาขาดอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ขาดการมีส่วนร่วมในภาคประชาชน ชุมชน และสถาบันสังคม บุคลากรในสถานศึกษาที่จะทำให้สถานศึกษาเกิดความ

สำเร็จได้คือผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่บริหารงานต่าง ๆ ให้ดำเนินไปด้วยความมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ผู้บริหารเป็นผู้แสดงพฤติกรรมที่จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนปฏิบัติงานเต็มความสามารถด้วยความพึงพอใจ มีความสุขกับหมู่คณะและอาชีพของตนและการที่ผู้ใต้บังคับบัญชาจะปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถได้นั้นขึ้นอยู่กับสมรรถภาพในการทำงานของผู้บริหาร (Reddin, 1970 : 66) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูและมีผลกระทบต่อความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานการวิจัย

ลักษณะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยส่งผ่านกลยุทธ์ผู้นำของผู้บริหาร, พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยส่งผ่านกลยุทธ์ผู้นำของผู้บริหาร และทักษะการบริหารสถานศึกษา, กลยุทธ์ผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, ทักษะการบริหารสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, ลักษณะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อกลยุทธ์ผู้นำของผู้บริหาร, พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อกลยุทธ์ผู้นำของผู้บริหาร และพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะการบริหารสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 : การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

เป็นการศึกษาเอกสารหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย มีดังนี้

- 1) วัตถุประสงค์ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยในการวิจัย
- 2) วิธีดำเนินการ โดยทำการวิเคราะห์เอกสารหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นการศึกษา วิจัยเอกสาร (Documentary Analysis) เพื่อกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3) ระยะเวลาดำเนินการ โดยดำเนินการระหว่างเดือนมิถุนายน 2555 ถึงกันยายน 2555 และ 4) ผลที่ได้รับ ได้แก่ ทราบตัวแปรแฝง และตัวแปรที่สังเกตได้, ได้กรอบแนวคิดการวิจัย และได้โมเดลพื้นฐานของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 2 : การตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย

ขั้นตอนนี้จะทำการตรวจสอบสมมติฐานการวิจัยตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่ได้ศึกษา โดยดำเนินการดังนี้

- 1) ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสิ้นจำนวน 12,538 คน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 500 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)
- 2) ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงด้านลักษณะผู้นำของผู้บริหาร ตัวแปรแฝงด้านพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร ตัวแปรแฝงด้านกลยุทธ์ผู้นำของผู้บริหาร ตัวแปรแฝงด้านทักษะการบริหารสถานศึกษา และ ตัวแปรแฝงด้านความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3) เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
- 4) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยทำการวิเคราะห์ดังนี้ การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความโด่งและความเบ้ และความสามารถในการวิเคราะห์องค์ประกอบของ ตัวแปร

สังเกตได้โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อพิจารณาค่าสถิติ Bartlett's test of sphericity ค่า KMO การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตทั้งหมดโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามวิธีของ Pearson และตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรม Lisrel

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะผู้นำของผู้บริหารส่งผลทางตรงต่อความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารส่งผลทางอ้อมต่อความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยส่งผ่านทักษะการบริหารสถานศึกษาและกลยุทธ์ผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านทักษะการบริหารสถานศึกษาส่งผลทางตรงต่อความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารส่งผลทางตรงต่อกลยุทธ์ผู้นำของผู้บริหารและปัจจัยด้านพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารส่งผลทางตรงต่อทักษะการบริหารสถานศึกษา

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประหยัดที่สุด ที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ค่า χ^2 เท่ากับ 415.37 ค่า χ^2/df เท่ากับ 1.99 ค่า df เท่ากับ 209 ค่า p-value เท่ากับ .07 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.05 ค่า GFI เท่ากับ 0.93 ค่า AGFI เท่ากับ 0.90 ค่า NFI เท่ากับ 0.95 ค่า NNFI เท่ากับ 0.96 ค่า CFI เท่ากับ 0.97 และค่า CN เท่ากับ 278.95 และตัวแปรในรูปแบบสามารถอธิบายความแปรปรวนของความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ร้อยละ 79 จากผลการวิจัยดังกล่าวมีข้อค้นพบของผลการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประหยัดที่สุด สรุปได้ดังนี้ 1) ลักษณะผู้นำของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก ($Pij = 0.32$) ต่อความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารไม่มีอิทธิพลทางตรงแต่มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวก ($Pij = 0.27$)

ต่อความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยส่งผ่านทักษะการบริหารสถานศึกษา และกลยุทธ์ผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) กลยุทธ์ผู้นำของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก ($Pij = 0.07$) ต่อความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) ทักษะการบริหารสถานศึกษา มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก ($Pij = 0.57$) ต่อความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 5) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก ($Pij = 0.56$) ต่อกลยุทธ์ผู้นำของผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 6) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก ($Pij = 0.41$) ต่อทักษะการบริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 7) ลักษณะผู้นำของผู้บริหาร ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อกลยุทธ์ผู้นำของผู้บริหาร

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยเรื่องรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายเพิ่มเติมให้เกิดความชัดเจน ดังนี้

1. ผลการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีตัวแปรที่เกี่ยวข้องกัน 5 ตัวแปร โดยปัจจัยด้านลักษณะผู้นำของผู้บริหารเป็นแนวคิดและทฤษฎีของ Wayne k. Hoy and Cecil G. Miskel (2008 : 423 - 426) ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ ลักษณะส่วนตัว แรงจูงใจในการทำงาน และทักษะการจัดการ ส่วนคุณลักษณะด้านคุณธรรมของผู้นำ สอดคล้องกับงานวิจัยของวโร เพ็งสวัสดิ์ (2549 : 25) ซึ่งได้ทำการวิจัยและสรุปไว้ว่าลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งของผู้นำคือคุณธรรมของผู้นำ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้องค์การประสบความสำเร็จในการทำงาน ปัจจัยด้านพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร เป็นแนวคิดและทฤษฎีของ Bass and Avolio (1994 : 3-4) ซึ่งแบบพฤติกรรมผู้นำที่มีประสิทธิผลต่อสถานศึกษาทำให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงานนั้น ประกอบด้วย 2 แนวคิด คือ 1) ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ตามโดยผ่านองค์ประกอบพฤติกรรม 4 ประการ

คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และ 2) ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้นำให้รางวัลหรือลงโทษผู้ตาม ขึ้นอยู่กับผลการปฏิบัติงานของผู้ตาม ซึ่งมี 2 องค์ประกอบ คือ การให้รางวัลตามสถานการณ์ และการบริหารแบบวางเฉย ปัจจัยด้านกลยุทธ์ผู้นำของผู้บริหารเป็นแนวคิดและทฤษฎีของ Ray Maghroor and Eric Rolland (1997 : 62-81 ; อ้างถึงใน วิเชียร วิทย์อุดม, 2553 : 126) ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ 2) การกำหนดพันธกิจ 3) การสร้างกลยุทธ์ และ 4) การปฏิบัติตามกลยุทธ์ ปัจจัยด้านทักษะการบริหารสถานศึกษา เป็นแนวคิดและทฤษฎีของ Denis A. Romig (1996 : 348) แนวคิดของ Thomas (1977 : 486) และแนวคิดของ Richard L. Daft (1999 : 281) ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1) การติดต่อสื่อสาร 2) การร่วมมือ 3) การประสานงาน 4) การมีความคิดสร้างสรรค์ 5) การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง 6) การสร้างทีมงาน และ 7) การจัดการความขัดแย้งของทีมงาน และปัจจัยด้านความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแนวคิดของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (2555 : 92) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) การจัดการศึกษา 2) การบริหารจัดการศึกษา 3) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) การประกันคุณภาพภายใน

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประหยัดีที่สุด พบว่า ค่าดัชนีเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ทุกค่าโดยลักษณะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก และไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารไม่มีอิทธิพลทางตรงแต่มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาโดยส่งผ่านทักษะการบริหารสถานศึกษาและกลยุทธ์ผู้นำของผู้บริหาร กลยุทธ์ผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และลักษณะผู้นำของผู้บริหารไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อกลยุทธ์ผู้นำของผู้บริหาร ผลการวิจัยดังกล่าว

อาจเป็นเพราะ การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติเป็นมาตรการที่เป็นรูปธรรมในการเปลี่ยนเป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่วางไว้ ซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายบริหารทุกระดับอย่างต่อเนื่อง กลยุทธ์ที่จะประสบความสำเร็จได้จะต้องมีความสอดคล้องกับกิจกรรมสนับสนุนที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เสริมแรงซึ่งกันและกัน โดยกลยุทธ์ผู้นำของผู้บริหารจะถูกนำไปใช้ได้ดีขึ้นอยู่กับลักษณะผู้นำของผู้บริหารและทักษะการบริหารสถานศึกษา ซึ่งกลยุทธ์ผู้นำมีความสัมพันธ์กับลักษณะผู้นำของผู้บริหารอยู่บ้าง กล่าวคือเมื่อผู้บริหารมีลักษณะผู้นำที่ดีในด้านลักษณะส่วนตัวของผู้นำ มีแรงจูงใจในการทำงาน มีทักษะการจัดการของผู้บริหาร และมีคุณธรรมของผู้นำ อาจส่งผลให้ผู้บริหารสามารถนำกลยุทธ์ที่ดีในการบริหารลงสู่การปฏิบัติได้ แต่ก็ไม่เสมอไป ในบางครั้งผู้บริหารมีลักษณะผู้นำที่ดี อาจไม่สามารถสร้างกลยุทธ์ที่ดีได้ ทั้งนี้เนื่องจากกลยุทธ์ที่ดีนั้นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่าย และการนำกลยุทธ์ไปใช้นั้นมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายอย่างที่จะทำให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกสูงสุดต่อความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ทักษะการบริหารสถานศึกษา มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก ($P_{ij} = 0.57$) ต่อความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะทำงานให้สำเร็จได้จำเป็นต้องมีทักษะการบริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะที่สำคัญ ดังนี้ 1) การติดต่อสื่อสาร 2) การร่วมมือ 3) การประสานงาน 4) การมีความคิดสร้างสรรค์ 5) การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง 6) การสร้างทีมงาน และ 7) การจัดการความขัดแย้งของทีมงาน ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติงานในโรงเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำเป็นที่จะต้องเร่งพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้มีทักษะในการบริหารสถานศึกษาตามที่กล่าวมาด้วยรูปแบบการพัฒนาที่

หลากหลาย ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมเชิงบวกสูงสุด ($P_{ij} = 0.27$) คือปัจจัยด้านพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผ่านทักษะการบริหารสถานศึกษาและกลยุทธ์ผู้นำของผู้บริหาร ซึ่งแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ประกอบด้วยพฤติกรรมที่แสดงออก 6 ประการ คือ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นทางปัญญา 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 5) การให้รางวัลตามสถานการณ์ และ 6) การบริหารแบบวางเฉย เป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้บริหารมีทักษะการบริหารสถานศึกษาเพิ่มขึ้นและยังสามารถสร้างกลยุทธ์ผู้นำได้อย่างเหมาะสมกับโรงเรียนของตนเอง ซึ่งช่วยให้โรงเรียนมีแนวทางหรือทิศทางในการทำงานอย่างถูก

วิธีและเกิดความสำเร็จในระยะเวลาต่อมา ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรพัฒนาผู้อำนวยการโรงเรียนให้มีพฤติกรรมผู้นำที่ดีในการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำเอาผลการวิจัยในเรื่องรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปวิจัยต่อยอดในรูปแบบการวิจัยและพัฒนา

2.2 ควรทำการวิจัยเรื่องการสร้างและพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาในระดับประเทศ เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาศึกษาเปรียบเทียบกัน ซึ่งจะช่วยให้ข้อค้นพบมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545 – 2559)**. กรุงเทพฯ : สกศ.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2555, 13 กรกฎาคม). **สมศ.เผยผลประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษารอบสาม**. มติชน, หน้า 22.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), สำนักงาน. (2555). **คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ฉบับสถานศึกษา (แก้ไขเพิ่มเติม 2554)**. กรุงเทพฯ : บริษัท ออฟเซ็ท พลัส จำกัด.
- วโร เฟิงส์วีสต์. (2549). **การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของประสิทธิผลภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิเชียร วิทย์อุดม. (2553). **ภาวะผู้นำ Leadership ฉบับก้าวหน้ายุค**. กรุงเทพฯ : ธนัชการพิมพ์.
- Bass, Bernard M. and Bruce J. Avolio. (1994). **Improving Organization Effectiveness Through Transformational Leadership**. Thousand Oaks : Sage.
- Daft, Richard L. (1999). **Leadership Theory and Practice**. Chicago : The Dryden. Romig, D.A. (1996). **Breakthrough teamwork : outstanding result using structured teamwork**. Chaicago : Irwin.
- Thomas, K.W. (1997, 20 may). **Toward Muldimansional Value in Teaching : The Example of Conflict Behaviors**. **Academy of management Review** 2, 25.
- Wayne k. Hoy and Cecil G. Miskel. (2008). **Education Administration : Theory and Practice 8th ed.** New York : McGraw Hill.
- William J. Reddin. (1970). **Managerial Effectiveness**. New York : McGraw-Hill Book Company.

